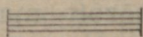

de egyszersmind a katonai szervezet megerősödésére vezetett a magyaroknál.

Mikor azonban a besenyők 889 után átkeltek a Volgán és elfoglalták a Don mentén fekvő szállásaikat, kénytelenek voltak Levediát is odahagyni. A Dnyeper és Al-Duna közt elterülő, folyóvizektől át- meg átszelt s ezért magyarul Etelköznek, folyóköznek nevezett síkságra menekültek.

Etelköz termékeny földje századok óta utolsó állomása volt a római tartományok felé törekvő barbár népeknek. A duna—tiszaközi jazigok, a géták, gepidák, gótok, húnok, avarok, bolgáriai szlávok, bolgárok mind megpihentek néhány esztendőre Etelközön. A magyaroknak itt három veszedelmes szomszédjuk volt: besenyők (a Dnyeperig hatoltak), délen a bolgárok keresztény állama és a bizánci császárság. Ezért megteremtették a szükséges katonai és politikai egységet s előkészítették a továbbköltözés útját. Örökös fejedelmüké kiáltották ki Álmos fiát, Árpádot, a régi hún-magyar királyi ház sarját. Bevonták az immár egy fő alatt álló szövetségbe a kabarok törzseit, mint nyolcadik törzset. Szövetségbe léptek Bölcs Leó bizánci császárral és a letelepülésre kiszemelt új hazával szomszédos Keleti-Frankbirodalom királyával: Arnulffal. A szerencsétlenül végződött 895. évi bolgár háboru és a besenyők újabb támadása után pedig Árpád fejedelem vezetésével mind felkerekedtek s a Kárpátok hágóin át le szálltak a Tisza és Duna síkjára.

TANÍTÁSOK

Beszéd- és értelemgyakorlat

I. OSZTÁLY.

A tanítás anyaga: Az első beszéd- és értelemgyakorlat.

Nevelési cél: Az iskolában mindnyájan testvérek vagyunk!

I. Előkészítés. a) Érdeklődés keltés. Hányan vagytok testvérek? Hogyan nevezik testvéreidet? Szereted-e őket? Melyik testvéred szereted a legjobban? Miért? Mivel mutatod meg neki nagy szeretetedet? De azért a többit is szereted? Miért? Téged is szeretnek testvéreid? Miből gondold? Neked nincs testvéred? Kikkel szoktál játszani? Kik a te barátaid? Szereted őket? Miért? Mivel mutatod

meg nekik, hogy szereted őket?

b) Célkitűzés.

Látjátok, gyermekek, ezentul ez a mi osztályunk is egy nagy család lesz! Én vagyok benne a családfő, ti pedig a testvérek. Itt az iskolában ti mindnyájan az én kis gyermekeim vagytok! Itt is szeretnünk kell ám egymást, éppen úgy, mint otthon, az igazi családban. Hogy miként mutassuk itt, egymás iránti szeretetünket, ma arról beszéljessünk!

II. Tárgyalás. a) Mese a szeretetről. Elmondok most nektek egy szép mesét. Szeretnétek meghallgatni? Tudok én sok-sok mesét, egyik szebb a másiknál, s ha szépen idefigyeltetek, mindig mesélek nektek, éppen úgy, mint otthon édesanyátok. Jó lesz? Akkor hát megkezdem.

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer két testvér. Az egyik szőkehajú volt, mint a kender, a másik meg fekete, mint az ördög. A szőkét Szeretetnek, a feketét pedig Haragnak nevezték. A Szeretet kevéssel is megelégedett, szépen meghuzódott az emberek szívében, mert érdekes, mindketten az emberek szívében laktak. Hanem nagy baj volt, még pedig az, hogy a Harag bizony egyre tovább akart terjeszkedni, ki akar szorítani a szívekből mindenkít, még a Szeretetet is, pedig az mije volt neki? (Testvére.)

— Miért békited te örökké az embereket? — kérdezte egyszer a Harag a Szeretettől, amikor éppen találkozott vele. — Hagyd őket: veszekedjenek és ha úgy tetszik, verkedjenek. Hiszen jó az nekik, legalább nem henyélnék naphosszat, hanem folyton szemmel tartják egymást. Az egyik észreveszi, hogy a másiknak nagyobb a háza, mint az övé, nem nyugszik addig, amíg neki is olyan nagy háza nem lesz. Így a szegényből gazdag lesz, a félenkből bátor. Így haladnak majd előre. Így mutatják meg az erejüket. Te azonban mindig csak békitgeted őket, azt akarod, hogy feledjék el, ha megsértették egymást, ha összevesztek. Te még a gyerekeket is arra tanítod, hogy szeressék egymást és ne veszekedjenek. Hát mire való ez?

Gondolhatjátok, gyermekek, milyen rosszul esett ezt hallgatnia a Szeretetnek. De nem is állta meg szó nélkül.

— Nézd, Harag testvérem, én soha meg nem bántottalak téged, s te mindig haragszol reám. Mivel bántottalak meg, mondd? Máskor nem teszek úgy. Engem a jó Isten küldött az emberek közé, hogy örömet, boldogságot, megelégedést hozzak közéjük a földre. Belopózkodom az emberek szívébe, hozzászoktatom őket, hogy jobb békeségben élni, mint haragban, állandó rettegésben és civakodásban.

A Harag azonban nem jó szívvvel hallgatta ezt a beszédet. Otthagyta nagymérgesen testvérét, mert nem ju-

tott neki eszébe semmi, mit is kellene ilyen okos beszédre válaszolni.

A Szeretet pedig még jobban biztatta az embereket, hogy szeressék egymást. Építsék egymás mellé házaikat, mert mindenkinek szüksége van mások segítségére. Ha beteg valamelyikük, látogassák meg a szomszédok. A szülők is felosztják otthon a munkát, a családban. Az édesapa a kenyeret keresi, az édesanya főz, ruhát mos, varr, foltoz egész nap, a nagyobb testvéreitek már munkába járnak, dolgoznak ők is, hogy megkönnyítsék édesapjuk gondját.

De — fájdalom — nem minden ember hallgatott a Szeretet szavára. Voltak, akik a Haragnak fogadtak szót. Ezek aztán egész nap pörlekedtek, veszekedtek, olyan hangos volt a házuk tája, mint valami cigánytábor! De kerülték is őket a jó emberek, mert ugyan ki szereti az örökké veszekedő, kiabáló embereket.

Ti melyikre hallgattok, gyermekeim? Mit gondoltok, melyik volt a jobb testvér? Miért? Kiktől függ a Szeretet győzelme? Mikor győz az összes embereken a Szeretet? De jó volna, ha a világon minden ember szeretné a másikat, s benne testvérét látná.

Én is azt szeretném, gyermekeim, ha ebben az osztályban soha nem volna veszekedés, gyűlölködés. Szeressétek egymást, hiszen, mint mondtam, mik vagytok egymásnak? És ha valaki azt hiszi, hogy valami bántódás érte, kinek kell azt jelteni, mit gondoltok? Otthon, a családban ki tesz igazságot köztetek? Otthon az édesapátok, édesanyátok, itt pedig én. Jó lesz?

b) A szeretet ereje.

Elmondok most nektek egy másik mesét. Szeretnétek hallani?

Volt egyszer régen egy nagyon nagy király, aki katonáival idegen népekre tört, felégette falvaikat, városait, a lakosságot pedig szolgaságba hurcolta. Ez a kegyetlen király, amikor közeledni érezte halálát, egy nagy, hatalmas sziklába vésette tetteit, cselekedeteit, hódításait s azt kívánta, hogy ha meghal, egy nagy palotába temessék, amelyet ő építtetett. Aztán megparancsolta szolgálóinak, hogy holttestét drága kenőcsökkel kenjék be, hogy a halál ne foga'n rajta.

Telt-múlt az idő, egy darabig még csak eszükbe jutott az embereknek a kegyetlen király, hanem aztán idővel csakugy elfeledték, mint akárki más.

Szomszédja volt ennek a folyton háboruzó királynak egy másik, de békés fejedelem. Ennek bizony még várai sem voltak, katonát is csak azért tartott, hogy ha valaki rátört országára, megvédelmezhesse velük népét és or-

szágát. Nem támadt soha másokra, nem égette fel házait, nem hurcolt rabságba soha senkit. Nevét nem is nagy sziklába vésette, mint az előbbi király, hanem gondolatok-e hová? Az emberek szívébe? Igen, gyermekeim, aki jót tesz velünk, azt szívünkbe fogadjuk, soha nem feledjük, olyan, mintha szívünkbe írta volna a nevét, hogy el ne felejtjük. Ez a békességes fejedelem kézen fogta a bűnösöket, szeliden megsimogatta a betegek forró homlokát, vigasztalta a szegényeket, koldusokat, egyszerűen arra törekedett, hogy mindenkin segítsen, ahogy tud.

Ez a jószívű fejedelem bizony nem építettett magának sirboltot, nem vésette sziklába azt, hogy mit tett életében másokkal; mégis a nagy városokban éppen úgy, mint a legkisebb falucskában is megsiratták, amikor meghalt s még sok-sok idő múlva is szeretettel emlékeztek meg róla.

Kedves gyermekeim! Ti melyik uralkodóhoz szeretnétek hasonlítani? Miért az utóbbihoz? Milyen volt az? Miért szerették az emberek? Mit csináltak a másikkal, a háboruzó királlyal? Azt is megsiratták az emberek halála után? Nem bizony, hanem bizonyosan felsóhajtottak, mikor hírül vették halálának hírét s azt gondolták magukban, nem jó ember volt, mindig a mások kárát akarta! Nem elégedett meg soha a magáéval, neki mindig a másé is kellett volna! Azt szerette, ha mások sirtak, raboskodtak. De gyermekeim, szerethet ilyen embert valaki a világon? Ugy-e nem! Látjátok, azért mégis vannak, akik ennek a haragos királynak, ennek a gonoszlelkű embernek a példáját követik! Ezért legyetek hűek az előbbihez, a jószívű, a békességes fejedelemhez, akkor szeretni fognak benneteket is, már pedig tudjátok-e, mi a világon a legnagyobb kincs? Nem az arany, azt ellophatják, nem is a gyémánt, az eléghet és por lesz belőle, még csak nem is a ház vagy a földbirtok, hanem a — szeretet. Akinek szeretet van a szívében, az a világon a leggazdagabb, legboldogabb ember! Én ismerem a világ leggazdagabb teremtését! Tudjátok-e, ki az? Hát az én *édesanyám!* Tudjátok-e miért, gyermekek? Megmondom: mert én még nem láttam úgy szeretni senkit, ahogyan az én édesanyám szeret engem! Persze minden gyermek a maga édesanyját tartja a világ legboldogabb emberének, de jól is van ez így, gyermekeim. Csak arra törekedjete, hogy kövessétek őt ebben is: szeressétek egymást és minden magyar embert, aki ennek a magyar rögnek eszi kenyerét s közös édesanyánkért, a nagy magyar hazáért dolgozik.

III. Összefoglalás. Vonatkoztatás a gyermekekre.

Miről beszéltünk ezen az órán, gyermekek? Fordítsuk most meg azt a tükröt, amelyben a mások jóságát, rossza-

ságát láttuk és nézzük meg azt, milyenek vagyunk mi? Szeretjük-e szüleinket, testvéreinket, pajtásainkat? Megbántottuk-e őket igaztalanul? Haragudtunk-e testvéreinkre, ha igen, igyekeztünk-e megbékíteni őket? Látjátok, gyermekeim, ugyanígy kell viselkednünk itt, az iskolában is. Szeressétek egymást, hiszen mik vagytok egymásnak? (Testvérei.) A jó testvéreket pedig miről lehet megismerni? Tehát, ha valamelyikőtöknek nincsen valamije, mit kell tenni a jó testvérnek? Igen, adjon neki az övéből. Ha valakinek közületek baja van, bánat érte, mit kell csinálni nektek? Vigasztalnotok kell, érezze, hogy vele vagytok bánatában is. Ne irigykedjétek egymásra, ha valakinek valamiből többje van, mint nektek: elégedjétek meg a magatokéval. Ne irigykedjétek egymásra, az mindig haragot okoz. Ha a másik jobban felelt, mint ti, ne irigyeljétek ezért, hanem igyekezzetek ti is arra, hogy úgy feleljétek, mint ő. Így békesség lesz köztetek, szeréteitek, megbecsülétek egymást, s akkor lesz igazán családi otthon, a ti második családotok, ez az osztály.

Igy akarjátok ti is, gyermekek?

Legközelebb majd egy szép mesét mondok el még nektek a Szeretetről és a Haragról.

Beszéd- és értelemgyakorlat

II. OSZTÁLY.

A tanítás anyaga: Az Isten házában.

Nevelési cél: Kikért imádkozunk?

I. Kitől szoktatok kérni valamit? Mit kérték édesanyátoktól? Az édesapátoktól? Mit csináltok, ha valakitől kaptok valamit? Hogyan köszönitek meg azt? Mit csináltok reggel, amikor felébredtek, étkezés előtt és este, lefekvés előtt? Kihez imádkoztok? Mjért imádkoztok a jó Istenhez? Ki tudná elmondani az esti imádságot, amit este imádkozni szokott? (Például: Megköszönöm jó Istenem, Amit ma is adtál nekem. Bocsásd meg, ha nem vigyáztam, Ha valamit elhibáztam. Megigérem, jobb leszek, Szegényekkel jót teszek, A leckémet megtanulom, Szüleimet nem busítom, a jó szándék meg van bennem, csak Te légy mindig mellettem. Amen.) Te mjt imádkozol este? (Például: Fenn ragyog az esti csillag, Kís ágyamba térek, Én Istenem vigyázz reám, Imádkozva kérlek. — Vagy ezt: Leszállt már a nap, Fű, fa, virág pihen. Vigyázz mindnyájunkra, Édes jó Istenem. A sötét éjtszakán Csak a szemed ragyog, Nem érhet semmi baj, Ha Te úgy akarsz. Amen.)